

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2008. július 17.*

A C-94/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Arbeitsgericht Bonn (Németország) a Bírósághoz 2007. február 20-án érkezett, 2004. november 4-i határozatával terjesztett elő az előtte

Andrea Raccanelli

és

a **Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök, A. Borg Barthet és E. Levits (előadó) bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: M. Poiares Maduro,
hivatalvezető: K. Sztranc-Sławiczek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. április 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV képviseletében A. Schülzchen Rechtsanwalt,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében V. Kreuzhitz és G. Rozet, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 39. cikkének és a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás. 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.) 7. cikkének értelmezésére irányul.

- 2 E kérelmet az A. Raccanelli és a Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV (a továbbiakban: MPG) között A. Raccanellinek a bonni székhelyű, az MPG fennhatósága alá tartozó Max-Planck rádiócsillagászati intézetnél (a továbbiakban: MPI) fennálló munkaviszonyával kapcsolatos peres eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

- 3 Az 1612/68 rendelet 1. cikke, amely a rendelet „Foglalkoztathatóság” címet viselő I. címében található, a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok állampolgárainak, lakóhelyükre való tekintet nélkül, joguk van arra, hogy egy másik tagállam területén munkát vállaljanak és munkát végezzenek a tagállam állampolgárainak foglalkoztatását szabályozó törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseknek megfelelően.

(2) Különösen joguk van egy másik tagállam területén az adott állam állampolgárával azonos feltételekkel munkát vállalni.”

- 4 Az 1612/68 rendelet „Foglalkoztatás és egyenlő bánásmód” című II. címében található 7. cikke szerint:

„(1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illeti.

(2) A hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.

[...]

(4) Kollektív vagy egyéni szerződés vagy bármely más kollektív megállapodás azon rendelkezése, amely másik tagállam állampolgárait illetően megkülönböztető feltételeket határoz meg vagy engedélyez a foglalkoztathatóság, a foglalkoztatás, a javadalmazás, egyéb munkafeltételek vagy a munkaviszony megszüntetése tekintetében, semmis.”

A nemzeti szabályozás

- 5 A nemzeti szabályozás értelmében a „BAT/2 munkaszerződés” vagy a „BAT IIa félállás” a szövetségi alkalmazottak kollektív szerződése (BAT) javadalmazási csoportja IIa besorolási fokozatának az alapeljárás tényállása idején hatályos változata alapján, a teljes munkaidő felének megfelelő munkaidőre kötött szerződést jelent.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 6 Az MPG egyesület formájában működő, a német magánjog szerinti közhasznú szervezet. Számos tudományos kutatóintézetet tart fenn Németországban és más európai államokban.
- 7 Ezek a „Max-Planck intézet” elnevezésű kutatóintézetek közérdekű alapkutatásokat végeznek a természettudományok, a biológia, a humán tudományok és a társadalomtudományok területén.
- 8 Az MPG a fiatal kutatókat két módon, ösztöndíjszerződés, valamint munkaszerződés keretében támogatja, amelyek során azok különösen doktori disszertációt készíthetnek.
- 9 A doktoranduszok támogatásának két módja közötti fő különbségek az alábbiak:
  - az ösztöndíjas az érintett intézet részére semmilyen munkavégzésre nem köteles, hanem kizárólag a disszertációjával kapcsolatos munkának szentelheti magát, míg
  - akivel az intézet BAT Ila féléllásra vonatkozó szerződést kötött, köteles munkát végezni az őt foglalkoztató intézet részére, és az intézet berendezéseit disszertációjának készítéséhez csak munkaidején kívül használhatja.
- 10 A kétfajta szerződés ezen kívül a szerződéses partnerek pénzügyi kötelezettségei, valamint azok társadalombiztosítási rendszer szerinti helyzete tekintetében is különbözik.

- 11 Így az ösztöndíjasoknak nem kell jövedelemadót fizetniük, és nincsenek bejelentve a társadalombiztosítási rendszerbe. A BAT IIa félállásban foglalkoztatott kutatók viszont kötelesek a jövedelemadó, valamint az állasuknak megfelelő társadalombiztosítási járulék fizetésére.
- 12 A. Raccanelli olasz állampolgár a 2000. február 7-től 2003. július 31-ig terjedő időszakban az MPI-nél tevékenykedett doktori disszertációjának elkészítése érdekében. Tevékenysége az MPI 2000. február 7-i, általa is aláírt levelén alapult.
- 13 E levél alapján az MPI 2000. február 7-től 2002. február 6-ig terjedő időszakban havi ösztöndíjat biztosít számára annak érdekében, hogy doktori disszertációt készíthessen Németországban és külföldön a „300 µm alatti hullámhossz érzékelésére szolgáló bolométer-kamera kifejlesztése” című téma keretében.
- 14 Az említett levél szövege a következő:

„Az ösztöndíj elfogadásával a felperes kötelezettséget vállal arra, hogy magát teljes mértékben az ösztöndíj céljának szenteli. Egyéb tevékenységek folytatásához az intézet vezetésének előzetes hozzájárulása szükséges.

Az ösztöndíjat a megélhetést biztosító támogatásként fizetik, nem pedig a kifejtett tudományos tevékenységért járó ellenszolgáltatásként.

Az ösztöndíj elfogadása nem keletkeztet kötelezettséget a Max-Planck Társaság részére történő munkavállalói tevékenység végzésére. Az ösztöndíj ezért a jövedelemadóról szóló törvény (Einkommensteuergesetz) 3. §-ának 44. pontja értelmében jövedelemadó-mentes, ahogyan a jövedelemadó végrehajtásáról szóló rendelet

(Lohnsteuerdurchführungsverordnung) 6. §-ának 22. pontja szerint mentes a jövedelemadó és így a társadalombiztosítási járulék alól is.”

- 15 A 2001. november 29-i módosító szerződéssel a „doktoranduszi szerződést” 2002. augusztus 6-ig, majd 2003. május 6-ig meghosszabbították. A 2003. május 7-től 2003. július 31-ig terjedő időszakra vonatkozóan a felek 2003. május 19-én a következő megállapodást kötötték:

„Raccanelli úr a 2003. május 7-től 2003. július 31-ig terjedő időszakban vendégként tartózkodik intézetünkben. Az intézet megfelelő munkahelyet bocsát a rendelkezésére, és munkatársai révén segíti tevékenységét.

Az egyéb berendezések az intézeti szabályzat és az ahhoz kapcsolódó előírások szerint állnak rendelkezésére; kötelezettséget vállal ezen előírások betartására.

A vendégként való tartózkodás nem keletkeztet munkaviszonyt, miként díjazás sem fizetendő.

[...]”

- 16 A. Raccanelli keresetet nyújtott be az Arbeitsgericht Bonnhoz elsődlegesen annak megállapítása iránt, hogy a 2000. február 7-től 2003. július 31-ig terjedő időszakban munkaviszonyban állt az MPG-vel.
- 17 A. Raccanelli állítása szerint ez idő alatt ugyanolyan bánásmódban részesült, mint a BAT IIa félállásra vonatkozó szerződés keretében foglalkoztatott német doktoranduszok, akik számára ezen, különösen a társadalombiztosítási rendszerbe való bejelentést eredményező szerződések fenn voltak tartva.

- 18 Az MPG visszautasítja ezen állításokat.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság, anélkül hogy állást foglalna a felek között az említett időszakban fennálló szerződéses kapcsolat ténybeli vonatkozásait illetően, abból indul ki, hogy A. Raccanelli MPI-től való személyes függőségének mértéke nem elegendő a köztük lévő munkaviszony elismeréséhez.
- 20 Az említett bíróság felveti a kérdést, hogy az MPG-t, figyelemmel arra, hogy magánjogi egyesület formájában jött létre, ugyanúgy köti-e a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve, mintha közjogi szervezetről volna szó.
- 21 Ilyen körülmények között az Arbeitsgericht Bonn felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
- „1) A közösségi munkavállaló-fogalom értelmében munkavállalónak tekintendő-e a felperes akkor, ha nem köteles több munkavégzésre, mint a BAT/2 munkaszerződés keretében foglalkoztatott doktoranduszok?
- 2) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén: úgy értelmezendő-e az [...] 1612/68 [...] rendelet 7. cikke, hogy a hátrányos megkülönböztetés csak akkor nem állapítható meg, ha az alperes a felperes részére doktoranduszi időszakának megkezdésekor legalább választási lehetőséget biztosított volna a munkaszerződés és az ösztöndíj között?

- 3) Ha a második kérdés úgy válaszolandó meg, hogy a felperes részére biztosítani kellett volna munkaszerződés megkötésének lehetőségét, a következő kérdés merül fel:

Milyen jogkövetkezményekkel jár a külföldiekkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 22 Az MPG írásbeli beadványaiban arra hivatkozik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem, mint elfogadhatatlan, elutasítandó.
- 23 Az MPG szerint ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság egyrészt nem közölte az alapügyben szereplő felek közötti eljárás tényállását, másrészt nem indokolta a feltett kérdések megalapozottságát. Ezért a Bíróság nem rendelkezik a szükséges információkkal ahhoz, hogy hasznos választ adjon e kérdésekre.
- 24 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a közösségi jog nemzeti bíróság számára hasznos értelmezésének szükségése megköveteli, hogy a nemzeti bíróság meghatározza az általa felvetett kérdés ténybeli és jogszabályi háttérét, vagy legalábbis kifejtse azokat a ténybeli körülményeket, amelyekben e kérdés alapul (a C-134/03. sz. Viacom Outdoor ügyben 2005. február 17-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-1167. o.] 22. pontja és a C-217/05. sz. Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11987. o.] 26. pontja).

- 25 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokban előadott információknak továbbá nemcsak azt kell lehetővé tenniük, hogy a Bíróság érdemi választ adjon, hanem azt is, hogy a tagállamok kormányai, valamint az egyéb érdekelt felek a Bíróság alapokmánya 20. cikkének megfelelően benyújthassák észrevételeiket (lásd a C-422/98. sz., Colonia Versicherung és társai ügyben 1999. március 2-án hozott végzés [EBHT 1999., I-1279. o.] 5. pontját, és a C-20/05. sz. Schwibbert-ügyben 2007. november 8-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-9447. o.] 21. pontját).
- 26 Annak eldöntéséhez, hogy az Arbeitsgericht Bonn által rendelkezésre bocsátott információk megfelelnek-e ezeknek a követelményeknek, figyelembe kell venni az előterjesztett kérdések természetét és hatókörét (e vonatkozásban lásd a fent hivatkozott Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio ügyben hozott ítélet 29. pontját).
- 27 E tekintetben azt kell megállapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés túl általános abban a tekintetben, hogy az EK 39. cikkből és az 1612/68 rendelet 7. cikkéből következő közösségi munkavállaló-fogalom értelmezésére irányul.
- 28 Az Arbeitsgericht Bonn által másodlagosan előterjesztett kérdés az EK 12. cikkben foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét érinti.
- 29 Mindazonáltal, bár az előzetes döntéshozatal iránti kérelem mind az alapeljárás tényállásának bemutatása, mind a kérelem indokai tekintetében hiányos, a Bíróság elegendő információval rendelkezik ahhoz, hogy megállapítsa a feltett kérdések hatókörét és értelmezze a közösségi jog érintett rendelkezéseit annak érdekében, hogy e kérdésekre hasznos választ adhasson.
- 30 Továbbá mind az Európai Közösségek Bizottsága, mind pedig bizonyos mértékben az MPG úgy vélte, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által közölt információk alapján észrevételeket tud benyújtani a Bírósághoz.

- 31 Ilyen körülmények között az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatónak kell tekinteni.

Az ügy érdeméről

Az első kérdésről

- 32 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az alapeljárás felpereséhez hasonló helyzetben lévő, tehát az MPG-vel kötött ösztöndíj-szerződés alapján doktori disszertációt készítő kutatót az EK 39. cikk szerinti munkavállalónak kell-e tekinteni, ha ugyanolyan munkavégzésre köteles, mint a doktori disszertációt ezen egyesülettel kötött BAT/2 munkaszerződés alapján készítő kutató.

- 33 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a „munkavállaló” fogalma az EK 39. cikk értelmében közösségi hatállyal rendelkezik, és nem lehet megszorítóan értelmezni. „Munkavállalónak” kell tekinteni minden személyt, aki valódi és tényleges munkát végez, az olyan korlátozott tevékenységek kivételével, amelyek kizárólag csekély jelentőségűek és járulékos jellegűek. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint a munkaviszony jellemzője az a körülmény, hogy valamely személy, meghatározott ideig, más javára és irányítása alatt díjazás ellenében szolgáltatást nyújt (lásd többek között a 66/85. sz. Lawrie-Blum-ügyben 1986. július 3-án hozott ítélet [EBHT 1986., 2121. o.] 16. és 17. pontját, a C-138/02. sz. Collins-ügyben 2004. március 23-án hozott ítélet [EBHT 2004., I-2703. o.] 26. pontját, valamint a C-456/02. sz. Trojani-ügyben 2004. szeptember 7-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-7573. o.] 15. pontját).

- 34 Az alapeljárás felperese tehát csak abban az esetben tekinthető munkavállalónak, ha a kérdést előterjesztő bíróság, aki kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az alapügy

tényállásának értékelésére, annak folyamán megállapítja a fizetett munkaviszony alkotóelemeinek, tehát az alárendeltségi viszonynak és a díjazás fizetésének meglétét.

35 Így tehát, mivel a kérdést előterjesztő bíróságnak a jelen ítélet 33. pontjában ismertetett szempontok teljesülését kell vizsgálnia, e vizsgálatnak különösen a doktoranduszi szerződés és az azt módosító szerződés tartalmára, valamint ezen aktusok végrehajtásának gyakorlati szabályaira kell irányulnia.

36 Bár a fentiek alapján le kell szögezni, hogy A. Raccanellinek az EK 39. cikk értelmében vett munkavállalói minőségét objektív módon, a jelen ítélet 33. pontjában ismertetett szempontok alapján kell megítélni, ezzel szemben, az említett minőséget illetően semmilyen következtetés nem vonható le az alapeljárás felperese illetve a doktori disszertációt az MPG-vel kötött BAT/2-munkaszerződés alapján készítő kutató által teljesített vagy teljesítendő munka összehasonlításából.

37 Ilyen körülmények között az első kérdésre az a válasz, hogy az alapeljárás felpereséhez hasonló helyzetben lévő, tehát az MPG-vel kötött ösztöndíjszerződés alapján doktori disszertációt készítő kutatót csak abban az esetben kell az EK 39. cikk szerinti munkavállalónak tekinteni, ha tevékenységét meghatározott ideig, az egyesület körébe tartozó intézet irányítása alatt fejté ki, és e tevékenység ellenszolgáltatásaként díjazásban részesül. A kérdést előterjesztő bíróságnak kell elvégeznie a szükséges ténybeli vizsgálatokat annak eldöntése érdekében, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben erről van-e szó.

A második kérdésről

38 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a hátrányos megkülönböztetés csak akkor nem állapítható-e meg, ha az alapeljárás felperese részére doktoranduszi időszakának az MPG-nél történő megkezdése előtt legalább választási lehetőség biztosítottak volna a munkaszerződés és az ösztöndíj között.

- 39 Előzetesen kiemelendő, hogy az a kérdés, miszerint A. Raccanelli anélkül, hogy az EK 39. cikk és az 1612/68 rendelet 7. cikke értelmében vett munkavállalónak minősülne, az MPG által követett gyakorlat alapján jogosult lett volna-e választani az ösztöndíjszerződés és a BAT/2 munkaszerződés között, olyan nemzeti jogkérdést jelent, amelyre a Bíróságnak nem kell tudnia a választ.
- 40 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolásának második részéből azonban az következik, hogy az Arbeitsgericht Bonn második kérdése lényegében arra irányul, hogy az MPG-t, annak ellenére, hogy magánjogi egyesület formájában jött létre, köti-e a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve úgy, mintha közjogi szervezet volna, és hogy ennek következtében e szervezet köteles-e A. Raccanelli részére választási lehetőséget biztosítani az ösztöndíjszerződés és a munkaszerződés között.
- 41 E tekintetben egyrészt emlékeztetni kell arra, hogy az EK 39. cikk értelmében a munkavállalók szabad mozgása magában foglalja az állampolgárság alapján történő minden megkülönböztetés megszüntetését a tagállamok munkavállalói között a foglalkoztatás, a javadalmazás, valamint az egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében (a C-281/98. sz. Angonese-ügyben 2000. június 6-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-4139. o.] 29. pontja).
- 42 Másrészt megjegyzendő, hogy az EK 39. cikkben foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve általánosan van megfogalmazva, címzettjei pedig nem kifejezetten a tagállamok vagy a közjogi szervezetek.
- 43 Így a Bíróság kimondta, hogy az állampolgárságon alapuló megkülönböztetés tilalma nem csupán a hatóságok tevékenységére kötelező, hanem a más természetű olyan szabályozásokra is kiterjed, amelyeknek célja a munkaviszony és a szolgáltatásnyújtás kollektív módon történő szabályozása (lásd a 36/74. sz., Walrave és Koch ügyben 1974. december 12-én hozott ítélet [EBHT 1974., 1405. o.] 17. pontját, valamint a fent hivatkozott Angonese-ügyben hozott ítélet 31. pontját).

- 44 A Bíróság ugyanis úgy ítélte meg, hogy a tagállamok között a személyek szabad mozgásával kapcsolatos akadályok megszüntetését veszélyeztetné, ha az állami eredetű akadályok lebontását semlegesíthetnék a közjogi jelleggel nem bíró egyesületek és szervezetek jogi autonómiájának gyakorlásából eredő akadályok (lásd a fent hivatkozott Walrave és Koch ügyben hozott ítélet 18. pontját, valamint a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4921. o.] 83. pontját).
- 45 A Bíróság tehát az alapvető szabadságot kimondó, és a hátrányos megkülönböztetés EK 12. cikkben foglalt általános tilalma konkrét alkalmazásának minősülő EK 39. cikk tekintetében megállapította, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma kiterjed a munkaviszonyt kollektív módon rendező megállapodásokra és a magánszemélyek közötti szerződésekre is (lásd a 43/75. sz. Defrenne-ügyben 1976. április 8-án hozott ítélet [EBHT 1976., 455. o.] 39. pontját, és a fent hivatkozott Angonese-ügyben hozott ítélet 34. és 35. pontját).
- 46 Úgy tekintendő tehát, hogy az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés EK 39. cikkben foglalt tilalma az MPG-hez hasonló magánjogi egyesületek tekintetében is alkalmazandó.
- 47 Arra a kérdésre, hogy ebből következően az MPG köteles-e A. Raccanelli részére választási lehetőséget biztosítani az ösztöndíjszerződés és a munkaszerződés között, az a válasz adandó, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a hátrányos megkülönböztetés eltérő szabályok összehasonlítható helyzetekre történő alkalmazásával, vagy ugyanazon szabály különböző helyzetekre történő alkalmazásával valósul meg (e tekintetben lásd a C-311/97. sz. Royal Bank of Scotland ügyben 1999. április 29-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-2651. o.] 26. pontját). A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy az alapügyben szereplő körülmények között az eltérő szabályok összehasonlítható helyzetekre történő alkalmazása miatt az említett választási lehetőség megvonása a hazai és külföldi doktoranduszokkal szembeni egyenlőtlen bánásmódhoz vezetett-e.
- 48 Ilyen körülmények között a második kérdésre az a válasz, hogy az MPG-hez hasonló magánjogi egyesület az EK 39. cikk értelmében vett munkavállalókkal szemben

köteles betartani a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy az alapügyben szereplőkhöz hasonló körülmények között sor került-e a hazai és külföldi doktoranduszokkal szembeni egyenlőtlen bánásmód alkalmazására.

A harmadik kérdésről

- 49 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, milyen jogkövetkezményekkel jár egy külföldi doktorandusszal szemben alkalmazott, abból eredő hátrányos megkülönböztetés, hogy ez utóbbinak nem volt lehetősége az MPG-vel munkaszerződést kötni.
- 50 E tekintetben megállapítandó, hogy sem az EK 39. cikk, sem az 1612/68 rendelet rendelkezései nem írják elő a tagállamok vagy az MPG-hez hasonló egyesületek számára meghatározott intézkedés meghozatalát a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértése esetén, hanem meghagyja számukra e rendelkezések céljának elérését biztosító különböző megoldások közül szabad választás lehetőségét, a felmerülő különböző helyzeteknek megfelelően (lásd ezzel kapcsolatban a 14/83. sz., von Colson és Kamann ügyben 1984. április 10-én hozott ítélet [EBHT 1984., 1891. o.] 18. pontját, valamint a C-460/06. sz. Paquay-ügyben 2007. október 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-8511. o.] 44. pontját).
- 51 Ezért, amint arra a Bizottság írásbeli észrevételeiben rámutat, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megítélése – a szerződésen kívüli felelősségre vonatkozó hatályos nemzeti jogszabályok alapján –, hogy az alapeljárás felperese milyen jellegű kártérítést igényelhetne.
- 52 Ilyen körülmények között a harmadik kérdésre az a válasz, hogy amennyiben az alapeljárás felperese megalapozottan hivatkozna arra, hogy a vele szemben esetlegesen

alkalmazott hátrányos megkülönböztetés miatt kára keletkezett, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megítélése – a szerződésen kívüli felelősségre vonatkozó hatályos nemzeti jogszabályok alapján –, hogy az alapeljárás felperese milyen jellegű kártérítést igényelhetne.

A költségekről

53 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az alapeljárás felpereséhez hasonló helyzetben lévő, tehát a Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV-vel kötött ösztöndíjszerződés alapján doktori disszertációt készítő kutatót abban az esetben kell az EK 39. cikk szerinti munkavállalónak tekinteni, ha tevékenységét meghatározott ideig, az egyesület körébe tartozó intézet irányítása alatt fejti ki, és e tevékenység ellenszolgáltatásaként díjazásban részesül. A kérdést előterjesztő bíróságnak kell elvégeznie a szükséges ténybeli vizsgálatokat annak eldöntése érdekében, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben erről van-e szó.

- 2) **A Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV-hez hasonló magánjogi egyesület az EK 39. cikk értelmében vett munkavállalókkal szemben köteles betartani a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy az alapügyben szereplőkhöz hasonló körülmények között sor került-e a hazai és külföldi doktoranduszokkal szembeni egyenlőtlen bánásmód alkalmazására.**

- 3) **Amennyiben az alapeljárás felperese megalapozottan hivatkozna arra, hogy a vele szemben esetlegesen alkalmazott hátrányos megkülönböztetés miatt kára keletkezett, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megítélése – a szerződésen kívüli felelősségre vonatkozó hatályos nemzeti jogszabályok alapján –, hogy az alapeljárás felperese milyen jellegű kártérítést igényelhetne.**

Aláírások